

Meldcode

Huiselijk Geweld

en

Kindermishandeling

VCBO Kollumerland

Maart 2018

Inhoud

1. Inleiding	2
2. Huiselijk geweld en kindermishandeling	2
3. Verantwoordelijkheid en taken.....	2
4. De stappen van de meldcode	3
5. Volgorde van de stappen.....	3
6. Termijnen van de stappen	3
7. Stappenplan bij signalen huiselijk geweld en kindermishandeling.....	3
Bijlage 1. Signalenlijst kindermishandeling 4- tot 12-jarigen.....	8

1. Inleiding

Sinds 1 juli 2013 zijn beroepskrachten verplicht de meldcode te gebruiken bij vermoedens van geweld in huiselijke kring. De meldcode heeft tot doel om huiselijk geweld en kindermishandeling te voorkomen of voortijdig te stoppen en passende hulp te bieden aan jeugdigen, die te maken hebben met een vorm van geweld of mishandeling, zodat er een einde komt aan de (bedreigende) situatie.

De verplichting voor de school om een meldcode te hanteren, heeft daarnaast tot doel medewerkers te ondersteunen in de omgang met signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling.

De meldcode bevat een stappenplan. De stappen maken de medewerker duidelijk wat er van hem wordt verwacht bij signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling en hoe hij op een verantwoorde wijze komt tot een besluit over het doen van een melding. Deze ondersteuning van medewerkers in de vorm van het stappenplan levert, zo mag worden verwacht, een bijdrage aan een effectieve aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling.

2. Huiselijk geweld en kindermishandeling

De meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling heeft betrekking op alle vormen van geweld in de huiselijke situatie zoals mishandeling, seksueel geweld, genitale verminking, eer gerelateerd geweld en ouder(en) mishandeling.

Onder huiselijk geweld verstaan we geweld dat door iemand uit de huiselijke- en of familiekring van het slachtoffer wordt gepleegd. Tot de huiselijke kring behoren(ex)partners, gezinsleden, familieleden en huisgenoten.

Onder kindermishandeling wordt verstaan: alle psychische of fysieke verwaarlozing en geweldpleging tegen kinderen en jeugdigen door of vanwege hun ouder(s)* of andere verzorger(s). Hieronder valt ook het onthouden van alle essentiële hulp, medische zorg, onderwijs en het getuige zijn van huiselijk geweld.

De meldcode heeft als doel jeugdigen, die te maken hebben met een vorm van geweld of mishandeling, snel passende hulp te bieden, zodat een einde komt aan de (bedreigende) situatie. Hiertoe biedt de meldcode stappen en handvatten aan professionals voor signalering en het verdere handelen bij (vermoedens van) huiselijk geweld en kindermishandeling.

3. Verantwoordelijkheid en taken

De leerkracht en onderwijsassistent dienen deskundig te zijn in het herkennen en bespreken van signalen die kunnen wijzen op huiselijk geweld en kindermishandeling. Signaleren wordt gezien als een belangrijk onderdeel van de beroepshouding van alle medewerkers die binnen de school werkzaam zijn. Onder signaleren wordt verstaan het waarnemen en interpreteren van aanwijzingen in gedrag. Signaleren is een grondhouding die in ieder contact met de leerling en de ouders wordt verondersteld.

De intern begeleider heeft een centrale rol in de stappen rond het signaleren en handelen bij vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling in huiselijke kring. De intern begeleider dient het onderwerp huiselijk geweld en kindermishandeling binnen de instelling te borgen. De intern begeleider is op de hoogte van de werkwijze van de meldcode en de afspraken binnen de eigen school.

De directie draagt de eindverantwoordelijkheid voor de uitvoering van de meldcode. De directie is verantwoordelijk dat de meldcode wordt opgenomen binnen het beleid en dat deze aansluit op werkprocessen binnen de school. De directie draagt er zorg voor dat medewerkers binnen de school op de hoogte zijn van de meldcode en er naar kunnen handelen.

* waar ouder of ouders staat wordt bedoeld de gezaghebbende ouder, dan wel gezaghebbende ouder(s) dan wel verzorger(s).

4. De stappen van de meldcode

De vijf stappen in de meldcode zijn:

0. Overwegen of er sprake kan zijn van kindermishandeling en/of huiselijk geweld
1. In kaart brengen van de signalen
2. Collegiale consultatie
3. Gesprek met betrokkene
4. Wegen van aard en ernst
5. Beslissen: hulp organiseren of melden

5. Volgorde van de stappen

De stappen die worden beschreven zijn in een bepaalde volgorde gerangschikt. Deze volgorde is niet dwingend. Waar het om gaat, is dat de medewerker op enig moment in het proces alle relevante stappen heeft doorlopen, voordat er wordt besloten een melding te doen. Zo zal het soms, na overleg met de intern begeleider, voor de hand liggen om meteen met de ouders in gesprek te gaan over bepaalde signalen. In andere gevallen zal er eerst overleg zijn met de directeur van de school en met Veilig Thuis voordat het gesprek met de ouders wordt aangaan. Ook zullen stappen soms twee of drie keer worden gezet.

6. Termijnen van de stappen

Er zijn geen termijnen beschreven per stap. In elke situatie van huiselijk geweld en kindermishandeling wordt opnieuw een inschatting gemaakt van de ernst en mate van spoed. Het is aan de medewerker en de school om effectief en verantwoord te handelen. Deze inschatting wordt nooit alleen gemaakt, maar samen met iemand anders zoals een intern begeleider, directeur van de school of medewerker van Veilig Thuis.

7. Stappenplan bij signalen huiselijk geweld en kindermishandeling

0. Overwegen of er sprake kan zijn van kindermishandeling en/of huiselijk geweld

De leerkracht gaat navragen of er een verklaring is voor de signalen en beoordeelt vervolgens of de gegeven verklaring passend, aannemelijk en consistent is.

De leerkracht overweegt ten aanzien van de leerling zelf de volgende punten:

- Hoe het kind zich presenteert
- Hoe het kind zich medisch presenteert
- Wat het kind zelf zegt in relatie tot de ontwikkelingsleeftijd

Daarnaast overweegt de leerkracht de volgende punten:

- Hoe is de relatie tussen de ouders
- Komen de signalen voort uit culturele of religieuze overtuigingen en stroken niet met de veiligheid van het kind

Alles wordt schriftelijk vast gelegd door de leerkracht in ParnasSys. Als er geen passende verklaringen worden gevonden of als de geconstateerde zorgen blijven treedt de meldcode in werking.

1. In kaart brengen van de signalen

De leerkracht brengt de signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontcrachten in kaart en deze worden schriftelijk vastgelegd. Ook de contacten over de signalen worden vastgelegd, evenals de stappen die worden gezet en de besluiten die worden genomen.

De signalen worden in kaart gebracht, d.m.v. observaties van de leerkracht. De leerkracht brengt feitelijk waargenomen signalen in kaart d.m.v. de "Signalenlijst kindermishandeling 4- tot 12-jarigen"(zie bijlage 1). Hierbij worden bevindingen zo feitelijk mogelijk schriftelijk vastgelegd.

De ouders worden door middel van een gesprek met de leerkracht eventueel met de intern begeleider geïnformeerd en geraadpleegd.

1. In kaart brengen van de signalen

- De leerkracht observeert en kan gebruik maken van de signalenlijst kindermishandeling 4- tot 12-jarigen (bijlage 1);
- De leerkracht onderzoekt naar onderbouwing eventueel samen met de intern begeleider;
- De leerkracht voert een informeel gesprek met ouders en deelt de zorg/signalen ;
- De leerkracht overlegt met de intern begeleider en de directeur van de school of er over wordt gegaan naar de volgende stap;
- De intern begeleider maakt wanneer van toepassing gebruik van de Verwijsindex;
- Alles wordt schriftelijk vastgelegd door de leerkracht en intern begeleider in ParnasSys.

2. Collegiale consultatie

De waargenomen signalen en de informatie uit het gesprek met de ouders worden besproken binnen de school met collega's. Ook kan advies worden gevraagd aan deelnemers van het Integraal Zorg Overleg, IZO. Vaste deelnemers aan het IZO zijn in ieder geval de intern begeleider, de sociaal verpleegkundige en de schoolmaatschappelijk werker. Indien wenselijk kan de directeur van de school aansluiten.

Om de leerling 'open' (niet anoniem) te bespreken met externe deskundigen is toestemming van de ouders vereist. In de meeste gevallen wordt toestemming door de ouders gegeven. Indien de ouders weigeren, is dit een zorgelijk signaal en moet het worden meegenomen in de weging (stap 4). De leerling kan overigens anoniem worden besproken wanneer de ouders geen toestemming hebben gegeven.

Indien er ook maar enige twijfel is over de oorzaak van de situatie en/of eventuele mogelijke onveiligheid bij de leerling, kan de intern begeleider anoniem advies vragen bij Veilig Thuis. Veilig Thuis kan een eerste weging maken of het terecht is dat de school zich zorgen maakt over deze situatie en of er mogelijk sprake kan zijn van kindermishandeling of huiselijk geweld.

Na bespreking intern en/of extern worden de ouders uitgenodigd. Door de ouders continu te betrekken en in overleg te treden, is de kans groter dat de ouders gemotiveerd zijn om de situatie te verbeteren en/of hulp te aanvaarden.

2. Collegiale consultatie

- De leerkracht of intern begeleider vraagt toestemming aan de ouders;
- De leerkracht en intern begeleider consulteren interne en externe deskundigen tijdens een groepsbespreking/leerlingbespreking, het Intern Zorgoverleg;
- De intern begeleider en de leerkracht hebben een bilateraal overleg met de schoolarts, bovenschoolse zorgcoördinator of andere betrokkenen, bijv. leerplichtambtenaar;
- De intern begeleider vraagt advies bij Veilig Thuis;
- De intern begeleider maakt wanneer van toepassing gebruik van de Verwijsindex;
- Alles wordt schriftelijk vastgelegd door de leerkracht en intern begeleider in ParnasSys.

3. Gesprek met betrokkene

De signalen en zorgen worden besproken met de ouders. In de meeste gevallen is het onduidelijk wat de oorzaken zijn van de signalen. Door in gesprek te gaan met ouders en informatie uit te wisselen over de ontwikkeling van de leerling, kunnen zorgen verduidelijkt, ontkracht of bekrachtigd worden. De ouders worden gevraagd om expliciet zijn/haar mening te geven. Ook wordt tijdens het gesprek doorgevraagd over leerling gerelateerde onderwerpen in de thuissituatie.

De ouders worden op de hoogte gebracht na overleg met andere deskundigen. De ouders worden voortdurend geïnformeerd tijdens deze contacten en er wordt over en weer informatie uitgewisseld over de ontwikkeling van de leerling en de zorgen die er zijn.

Indien de ouders de zorgen herkennen, kan een begin worden gemaakt met het onderzoeken van kansen en oplossingen. Daarnaast kunnen handelingsadviezen worden uitgewisseld voor in de klas en thuis.

Indien tijdens het gesprek met de ouders blijkt dat de zorgen een andere oorzaak hebben, wordt dit traject afgesloten. De leerling en de ouders worden binnen de interne zorgstructuur van de school verder begeleid.

N.a.v. de gesprekken wordt er door de directeur van de school, de intern begeleider en de leerkracht een afweging gemaakt of de veiligheid van het kind en de eigen veiligheid in het geding komt.

Het doen van een melding bij Veilig Thuis zonder dat de signalen zijn besproken met de ouders, is alleen mogelijk als:

- de veiligheid van de leerling, de ouders, medewerkers van de school, of die van een ander in het geding is.

3. Gesprek met betrokkene

- De leerkracht en intern begeleider hebben een formeel gesprek met de ouders en bespreken de signalen/zorgen;
- De intern begeleider en leerkracht bespreken de uitkomsten van de consultaties met de ouders;
- De leerkracht en de intern begeleider kunnen ondersteuning krijgen door een collega of een medewerker van Veilig Thuis;
- De directeur, intern begeleider en de leerkracht maken een afweging of de veiligheid van het kind en eigen veiligheid in het geding komt;

- Alles wordt schriftelijk vastgelegd door de leerkracht en intern begeleider in ParnasSys.

4. Wegen van aard en ernst

De directeur van de school en de intern begeleider maken samen met de leerkracht een afweging op basis van de beschikbare informatie. De school maakt een inschatting van het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling en van de aard en de ernst hiervan. Tijdens deze stap kan de school ondersteuning krijgen van Veilig Thuis en de jeugdgezondheidszorg bij het maken van de afweging. De uitkomsten worden schriftelijk vastgesteld.

4. Wegen van aard en ernst

- De directeur, intern begeleider en de leerkracht maken een afweging op basis van de beschikbare informatie;
- De directeur, intern begeleider en leerkracht maken een inschatting of er sprake is van risico huiselijk geweld of kindermishandeling en de ernst hier van;
- De directeur, intern begeleider en leerkracht kunnen ondersteuning krijgen van Veilig Thuis en/of de jeugdgezondheidszorg;
- Alles wordt schriftelijk vastgelegd door de leerkracht en intern begeleider in ParnasSys.

5. Beslissen: hulp organiseren of melden

A. Hulp organiseren en effecten volgen

Wanneer op basis van de afweging in stap 4 blijkt, dat de leerling en zijn gezin redelijkerwijs voldoende tegen het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling kunnen worden beschermd worden de volgende stappen ondernomen:

- de intern begeleider organiseert de noodzakelijke hulp;
- de intern begeleider volgt de effecten van deze hulp;
- de directeur en de intern begeleider doen alsnog een melding als er signalen zijn dat het huiselijk geweld of de kindermishandeling niet stopt of opnieuw begint.

De directeur en de intern begeleider bespreken met de ouders de uitkomst van de bespreking van stap 4. Met de ouders wordt besproken wat de verder te nemen stappen zijn voor geadviseerde hulpverlening voor de leerling en/of de ouders. De directeur en intern begeleider geven informatie aan de ouders over de hulpverlening en maken afspraken over de eventuele indicaties die nodig zijn voor verdere hulp. De ouders worden doorverwezen en er wordt navraag gedaan of de ouders zijn aangekomen bij de hulp. De leerkracht en intern begeleider maken afspraken over begeleidings- en zorgbehoeften van de leerling binnen de groep. De uitkomsten van deze afspraken worden gedeeld met de ouders.

B. Melden en bespreken met de ouders

Als uit stap 4 blijkt dat de school de leerling niet voldoende tegen het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling kan beschermen; twijfelt de school eraan of de school hiertegen voldoende bescherming kan bieden, dan worden de volgende stappen ondernomen:

- de directeur en/of intern begeleider doen een melding van vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling bij Veilig Thuis;
- de directeur en/of intern begeleider sluiten bij de melding zoveel mogelijk aan bij feiten en gebeurtenissen en geven duidelijk aan indien de informatie die gemeld wordt (ook) van anderen afkomstig is;
- de directeur en/of intern begeleider overleggen met Veilig Thuis wat de school na de melding, binnen de grenzen van de gebruikelijke werkzaamheden, zelf nog kunnen

doen om de leerling en zijn gezinsleden tegen het risico op huiselijk geweld of op mishandeling te beschermen.

De melding wordt vooraf besproken met de ouders door de intern begeleider en de directeur.

1. De directeur en/of intern begeleider leggen uit waarom ze van plan zijn een melding te gaan doen en wat het doel daarvan is;
2. De directeur en/of intern begeleider vragen de leerling en/of ouders uitdrukkelijk om een reactie;
3. In geval van bezwaren van de leerling en/of ouders, overleggen de directeur en/of intern begeleider op welke wijze ze tegemoet kunnen komen aan deze bezwaren en dit wordt in een document vastgelegd;
4. Is het niet mogelijk om tegemoet te komen aan deze bezwaren, dan wegen de directeur en/of intern begeleider de bezwaren af tegen de noodzaak om de leerling of zijn gezinslid te beschermen tegen het geweld of de kindermishandeling. De directeur en/of intern begeleider betrekken in de afweging de aard en de ernst van het geweld en de noodzaak om de leerling of zijn gezinslid door het doen van een melding daartegen te beschermen.
5. De directeur en/of intern begeleider doen een melding indien naar hun oordeel de bescherming van de leerling of zijn gezinslid de doorslag moet geven.

Indien na enige periode onvoldoende verbetering zichtbaar is, is het van belang opnieuw contact op te nemen met Veilig Thuis en eventueel opnieuw een melding te doen. Veilig Thuis adviseert, indien nodig, meerdere keren contact op te nemen indien er sprake is van onvoldoende verbetering of verslechtering.

Van contacten met de leerling en/of ouders over de melding kan worden afgezien:

- de veiligheid van de leerling, de ouders, medewerkers van de school, of die van een ander in het geding is.

5A: Hulp organiseren en effecten volgen

- De directeur en/of intern begeleider bespreken met de ouders welke hulp georganiseerd wordt;
- De intern begeleider organiseert hulp door de ouders en leerling door te verwijzen naar het Intern Zorgoverleg/ gebiedsteam of een andere externe hulpverlenende instantie;
- De intern begeleider bewaakt het proces van de hulpverlening en volgt de effecten van deze hulp;
- Alles wordt schriftelijk vastgelegd door de directeur en/of intern begeleider in ParnasSys.

5B: Melden en bespreken met de ouders

- De directeur en intern begeleider bespreken met de ouders de voorgenomen melding bij Veilig Thuis;
- De directeur en/of intern begeleider doen een melding bij Veilig Thuis ;
- De leerkracht en intern begeleider volgen de leerling en bellen bij nieuwe/blijvende zorgen Veilig Thuis;
- Alles wordt schriftelijk vastgelegd door directeur en/of intern begeleider in ParnasSys.

Bijlage 1. Signalenlijst kindermishandeling 4- tot 12-jarigen

Als kinderen mishandeld, verwaarloosd en/of misbruikt worden, kunnen ze signalen uitzenden. Het gebruik van een signalenlijst kan zinvol zijn, maar biedt ook een zekere mate van schijnzekerheid. De meeste signalen zijn namelijk stressindicatoren die aangeven dat er iets met het kind aan de hand is. Dit kan ook iets anders zijn dan kindermishandeling (echtscheiding, overlijden van een familielid, enzovoort). Hoe meer signalen van deze lijst bij een kind te herkennen zijn, hoe groter de kans dat er sprake zou kunnen zijn van kindermishandeling.

Het is niet de bedoeling om aan de hand van een signalenlijst het 'bewijs' te leveren van de mishandeling. Het is wel mogelijk om een vermoeden van mishandeling meer te onderbouwen naarmate er meer signalen uit deze lijst geconstateerd worden. Een goed beargumenteerd vermoeden is voldoende om in actie te komen. Deze lijst is niet uitputtend, er kunnen zich andere signalen voordoen die hier niet vermeld staan.

De signalen die in deze lijst vermeld worden, hebben betrekking op alle vormen van mishandeling. Om een duidelijk beeld te krijgen van wat er aan de hand zou kunnen zijn, is het van belang de hele context van het gezin erbij te betrekken. Daarom worden ook een aantal signalen van ouders en gezin genoemd.

1. Psychosociale signalen

Ontwikkelingsstoornissen

- Achterblijven in taal-, spraak-, motorische, emotionele en/of cognitieve ontwikkeling;
- Schijnbare achterstand in verstandelijke ontwikkeling;
- Regressief gedrag;
- Niet zindelijk.

Relationele problemen

Ten opzichte van de ouders:

- totale onderwerping aan de wensen van de ouders;
- sterk afhankelijk gedrag ten opzichte van de ouders;
- onverschilligheid ten opzichte van de ouders;
- kind is bang voor ouders;
- kind vertoont heel ander gedrag als ouders in de buurt zijn.

Relationele problemen

Ten opzichte van andere volwassenen:

- bevrozing bij lichamelijk contact;
- allemansvriend;
- lege blik in de ogen en vermijden van oogcontact;
- waakzaam, wantrouwend.

Relationele problemen

Ten opzichte van andere kinderen:

- speelt niet met andere kinderen;
- is niet geliefd bij andere kinderen;
- wantrouwend;
- terugtrekken in eigen fantasiewereld.

Gedragsproblemen

- Plotselinge gedragsverandering;
- Labiel, nerveus gespannen;
- Depressief;
- Angstig;
- Passief, in zichzelf gekeerd, meegaand, apathisch, lusteloos;
- Agressief;
- Hyperactief;
- Destructief;
- Geen of nauwelijks spontaan spel, geen interesse in spel;
- Vermoeidheid, lusteloosheid;
- Niet huilen, niet lachen;
- Niet tonen van gevoelens, zelfs niet bij lichamelijke pijn;
- Schuld- en schaamtegevoelens;
- Zelfverwondend gedrag;
- Eetproblemen;
- Anorexia / boulimia;
- Slaapstoornissen;
- Bedplassen/broekpoepen.

2. Medische signalen

Lichamelijke kenmerken (specifiek voor lichamelijke mishandeling)

- Blauwe plekken;
- Krab-, bijt- of brandwonden;
- Botbreuken;
- Littekens.

Verzorgingsproblemen (specifiek voor verwaarlozing)

- Slechte hygiëne;
- Onvoldoende kleding;
- Onvoldoende geneeskundige en tandheelkundige zorg;
- Veel ongevallen door onvoldoende toezicht;
- Herhaalde ziekenhuisopnamen;
- Recidiverende ziekten door onvoldoende zorg;
- Traag herstel door onvoldoende zorg.

Overige medische signalen

- Ondervoeding;
- Achterblijven in lengtegroei;
- Psychosomatische klachten (buikpijn, misselijkheid, hoofdpijn, etc.).

3. Kenmerken ouders / gezin

Ouder-kind relatiestoornis

- Ouder troost kind niet bij huilen;
- Ouder klaagt overmatig over het kind;
- Ouder heeft irreële verwachtingen ten aanzien van het kind;
- Ouder toont weinig belangstelling voor het kind.

Signalen ouder

- Geweld in eigen verleden;
- Apathisch en (schijnbaar) onverschillig;
- Onzeker, nerveus en gespannen;
- Onderkoeld brengen van eigen emoties;
- Negatief zelfbeeld;
- Steeds naar andere artsen/ziekenhuizen gaan ('shopping');
- Afspraken niet nakomen;
- Kind opeens van school afhalen;
- Aangeven het bijna niet meer aan te kunnen;

- Psychiatrische problemen;
- Verslaafd.

Gezinskenmerken

- 'Multi-probleem' gezin;
- Ouder die er alleen voorstaat;
- Regelmatig wisselende samenstelling van gezin;
- Isolement;
- Vaak verhuizen;
- Sociaaleconomische problemen: werkloosheid, slechte behuizing, migratie, et cetera;
- Veel ziekte in het gezin;
- Draaglast gezin gaat draagkracht te boven;
- Geweld wordt gezien als middel om problemen op te lossen.

4. Signalen specifiek voor seksueel misbruik

Lichamelijke kenmerken

- Verwondingen aan genitaliën;
- Vaginale infecties en afscheiding;
- Jeuk bij vagina en/of anus;
- Problemen bij het plassen;
- Recidiverende urineweginfecties;
- Pijn in de bovenbenen;
- Pijn bij lopen en/of zitten;
- Seksueel overdraagbare ziekten.

Relationele problemen

- Angst voor mannen of vrouwen in het algemeen of voor een man of vrouw in het bijzonder.

Gedragsproblemen

Afwijkend seksueel gedrag:

- excessief en/of dwangmatig masturberen;
- angst voor lichamelijk contact of juist zoeken van seksueel getint lichamelijk contact;
- niet leeftijdsadequaat seksueel spel;
- niet leeftijdsadequate kennis van seksualiteit;
- angst om zich uit te kleden;
- angst om op de rug te liggen;
- negatief lichaamsbeeld: ontevredenheid over, boosheid op of schaamte voor eigen lichaam;
- schrikken bij aangeraakt worden;
- houterige motoriek (onderlichaam 'op slot');
- geen plezier in bewegingsspel.

5. Signalen die specifiek zijn voor kinderen die getuige zijn van huiselijk geweld

Gedragsproblemen

- Agressie: kopiëren van gewelddadig gedrag van vader of moeder (sommige kinderen, met name jongens kopiëren hun vaders gedrag door hun moeder of jongere broertjes/zusjes te slaan);
- Opstandigheid;
- Angst;
- Negatief zelfbeeld;
- Passiviteit en teruggetrokkenheid;
- Zichzelf beschuldigen;
- Verlegenheid.

Problemen in sociaal gedrag en competentie:

- wantrouwen ten aanzien van de omgeving;
- gebrek aan sociale vaardigheden.

6. Signalen die specifiek zijn voor het syndroom van Münchhausen by Proxy (MBPS)

Het syndroom Münchhausen by Proxy (MBPS) is een ernstige vorm van kindermishandeling. Degene met dit syndroom (vaak moeder), komt liefdevol en bezorgd over, zoekt zeer regelmatig intensieve medische hulp voor een kind, maar is zelf degene die het kind bewust ziek maakt. Dit door toediening van middelen, het toebrengen van verwondingen of infecties. MBPS kan zeer ingrijpende vormen aannemen: ca. 10% van de kinderen overlijdt aan de gevolgen van MBPS. Signalen die kunnen duiden op het betreffende syndroom zijn o.a.:

- Onderzoeksgegevens kloppen niet met het ziektebeeld;
- Medische gegevens over eerdere behandelingen zijn moeilijk te verkrijgen;
- Symptomen verdwijnen wanneer ouder en kind worden gescheiden;
- Een broertje of zusje is overleden of eveneens vaak ziek;
- De moeder schrikt niet terug voor ingrijpende onderzoeken of het onder narcose brengen van het kind en daar zelfs op aandringt;
- Voorvallen vinden in de avonden en weekenden plaats waarbij een beroep wordt gedaan op andere artsen;
- De volgende klachten worden gepresenteerd: bewusteloosheid, insulpen, apneu, diarree, overgeven,
- koorts, lethargie;
- Het kind heeft een aanzienlijke ziektegeschiedenis met steeds andere klachten;
- De moeder is werkzaam in de gezondheidszorg of beschikt over een zeer grote medische kennis;
- Het verhaal van moeder bevat kleine tegenstrijdigheden;
- Vaak van arts wisselen.

Het onderscheid met postnatale depressie bij de moeder, wiegendood of kinderen die niet goed groeien veroorzaakt door iets anders dan MBPS, is dat in deze gevallen de moeders vaak dankbaar zijn als ze ontlast worden van de zorg voor hun kind, terwijl MBPS-moeders die zorg niet willen uitbesteden.

7. Signalen die kunnen duiden op eengerelateerd geweld

- (structureel) verzuim, mogelijk gestimuleerd door ouders;
- verminderde prestaties;
- verzoek om verlengde vakantie;
- te laat terugkeren uit land van herkomst;
- opzien tegen komende vakantie;
- gehaald/gebracht worden en/of surveillance door broers of neven op school/werk, niet zelfstandig mogen reizen;
- sociale isolatie/ verbreking vriendschappen zonder duidelijke reden;
- verandering van kleding, van modern naar traditioneel of andersom;
- algehele gedragsveranderingen (zie ook gezondheid en gedrag);
- er wordt geroddeld over een meisje op school en/ of haar broers/neven hebben veel ruzie over haar;
- deelname aan school/werkuitjes zeer beperkt, na werk/school weinig uitlooptijd, geen flexibiliteit;
- dubbelleven, groot verschil in gedrag tijdens/buiten school.